

Јахја Тахир Абдала

ПЛАНИНА ЗЕЛЕНОГ ЧАЈА

Деда је сипао чај у шоље из три мала ибрика¹. Пошто је испразнио сва три, узео је велики ибрик пун вреле воде, поново напунио три мала и вратио их на мангал². Недалеко од себе прихватио је највећи од свих ибрика, назван „гуска”, због издуженог врата, и сипао из њега хладну воду у онај велики ибрик, до врха, а затим га вратио на мангал.

Ђутали смо јер деда још није проговорио.

Посматрао сам мангал: три мала ибрика мировала су на меком пепелу... Вода се у њима ваљала под немилостивом врелином, док је заштитни поклопац неуморно клапарао. Прокључала течност је избијала, пиштећи кроз рупу на кљуну. Из уста три мала ибрика куљала је топла пара у хладну атмосферу собе... Велики ибрик је бучно штектао на средини мангала, окружен успламтелим очима жара који му је досезао до половине и сијао на његовој светлој, бакарној површини јаросним црвенилом.

Знао сам да ме је посматрао – шарао је очима по простору, задржао се на мени и, пратећи мој поглед, загледао у предмете које сам гледао, тако да може, као и увек пред свима, да ми се супротстави... Крв ми је узаврела а вене набрекле скоро до пуцања... Лице је пламтело, врело до прскања, попут глинене посуде у загрејаној рерни. Речи у мојим устима беху као нити испредене вуне: испуњене сувим маљама које су се замрсиле у грозан чвор... Знам да је то стидљивост, и пред свима се осећам као да сам без одеће... А он одсечно износи своје уверење како се ја увек упишким док спавам, мада више нисам био дете... Приписао

¹ Ибрик (перс.): бакарни суд за воду са уским грлом, купастим поклопцем и дугим носачем.

² Мангал (ар.): суд посебног облика, направљен обично од бакра (а може бити и од месинга, плеха или земље) у којем се држи жеравица ради загревања собе, или подгревања скуване кафе или јела.

је то мојој љубави према пламсају ватре... И жудњом за црвеним жаром... Све очи упрте су у мене... Погледи ме шибају... Осећам како ме прже с обе стране... Жарење непрестано расте прождирући ми тело и боцкајући врелином... Бризнуо сам у плач ...

Брзо сам затворио очи... Затим их отворио напола... И погледао у њега: седи у близини мене, љутито ме гледа и нешто мрмља. Пошто отац још није проговорио, деда га је погледао набусито и упитао:

– Камил... Зелени или црвени?

Нерасположен, отац је кратко одговорио:

– Да оче, црвени.

Деда нам је делио различите врсте чаја. Ја сам за себе тражио зелени чај... Аватеф, сестра која је била читавих девет месеци млађа од мене, тражила је од деде црвени чај. Знајући да ситуација захтева са моје стране брзо делање да би све испало савршено, обратио сам се деди пригушеним гласом трудећи се, у исто време, да будем шаљив:

– Деда, зар ниси некад давно, кад си био млад попут нас, пио црвени чај, али када си одрастао и схватио да он распаљује крв, почео да пијеш зелени чај?

Деда се смешкао. Гледао сам у њега, плашећи се да читам лице свог оца. Обраћајући се деди, наставио сам:

– Добро, а зашто мала Аватеф пије црвени чај? Тако ми свевишње-ег Алаха, три пута се заклинѐм, деда, сва њена крв ће изгорети. Заправо, њен мозак се већ осушио, постао је попут камена и треба га разбити.

Аватеф је била незадовољна... Деда се и даље смешкао... Што се оца тиче, он је ненадано скресао:

– Твој мозак се осушио и треба га разбити!

Погледао сам његову руку која је држала до пола напуњену шољу црвеног чаја... Схватио да сам пренаглио, па сам му се обратио:

– Чињеница је да она не слуша шта јој се каже.

– Иди и погледај стоку у дворишту, а Навал нека донесе млеко, брзо! – рекао је отац одсечно. Затим је погледао моју тетку Шаркавију и рекао благо наређујући:

– Узми девојчицу и очисти јој косу напољу на сунцу. После нека је опере.

Отрчао сам до пролаза под стрехом и прешао преко отвореног дела који је лежао под небом без облака – пре него је тетка Шаркавија стигла држећи моју сестру Аватеф за руку. Аватеф је нешто мрмљала себи у браду, ја сам јој се исплазио и отрчао у првацу дворишта. Чуо сам Аватеф како ме проклиње.

– Иншала³ добићеш добре батине, ти...

³ Иншала (ар.): Акобогда.

Схватила је да ћу је ударити па није завршила... Погледао сам је пакосно:

– Чекај само, ти вашљива главо!

Док сам отварао капију дворишта, могао сам чути како плаче милећи иза моје тетке. Моја сестра Навал, која је била читавих девет месеци старија од мене, лежала је на леђима нашег бивола... Испружила се на прсима обгрливши му врат обема рукама... Клатила је ногама док су јој бутине чешале његове топле, црне бокове... Испред себе сам видео њене ножне прсте као пет ексера забијених у бивољи трбух.

Викнуо сам, најављујући своје присуство и Навал је скочила на земљу уплашена, просувши земљани чанак пун млека... Сместа сам јурнуо да однесем вест оцу и деди.

Прошао сам кроз отворени део који је сунце без облака жестоко шибало врелином. Аватеф и моја тетка Шаркавија биле су заштићене кратком сенком зида... Аватеф је лежала у теткином крилу... Са главом међу њеним бутинама. Тетка је превртала косу моје сестре и у њу трљала претролеј из мале лимене канте покрај њих.

У соби, деда је себи сипао шољу зеленог чаја... И мајка је била тамо, дојећи Рамадана, мог веома малог брата. Казао сам оцу да је Навал пролила млеко, и да сам је видео на бивољим леђима, и да је мрдала ногама. Надовезао сам да су њених десет ножних прстију били, попут гвоздених клинова, заривени у доњи део бивола. Лице моје мајке је побледело, извукла је дојку из Рамаданових уста и почела да плаче. Затим је вратила дојку под своју црну хаљину, док се отац нагло усправио, попут затегнуте трске са зашиљеним врхом. Деда је згужвао доњу усну под зубе. Онда је мати напустила собу и ја сам знао да је желела да плаче...

У трену отац се вратио, урлајући да она није тамо... Сиктао је дозивајући моју мајку и наредио јој, дерући се, да пронађе и доведе Навал где год да је. За трен ока мајка је довела Навал, теглећи је за собом, док је Навал крештавим гласом јаукала и кукала мајци и оцу да сам лажов. Ја сам јој узвратио вичући:

– Нисам лажов, ти си лажљивица!

Длан мог оца сручио се на моју слепоочницу таквом жестином да ме је оборио и покренуо нит крви из мојих уста. Била је топла... Лежао сам на земљаном поду собе који је био попрскан водом... А отац је шчепао Навал за кике и вукао је по поду. Дошла је тетка Шаркавија, моја сестра Аватеф била је шћућурена чврсто се држећи за њену хаљину. Деда је држао гвоздени жарач, који је на једном крају имао прстен а на другом куку, претурао њиме по жару и наређивао мом оцу бесно:

– Удри, удри је, Камел!

Осетио сам укус блата у устима јер ми је део лица лежао на прашњавој површини која више није била сува. Крв је непрестано цурела са ивица мојих уста... Била је још увек топла. Навал је била привезана за глежњеве конопцем разапетим до клина забијеног у зид собе. Отац је ишао доле-горе попут бика пред клање... Дизао је руке и спуштао, држећи танки, савитљив прут којим је шибао њено голо тело. Крв је капала из голог тела прскајући ме по лицу тако да ништа нисам видео...

Мајка је врштала... Глас јој је био испуњен сузама... И мој брат Рамадан је, нема сумње, на њеним грудима такође плакао. Преклињала је оца:

– Удај је, Камел... Доста... Довољно је било, Камел... Она ће се удати!

Ја сам затворио очи и плакао. Још увек сам био испружен на патосу, више не осећајући крв која је млазом избијала са крајева уста. Још нисам разумео зашто је мајка тражила од оца да престане да бије Навал и да је уда... Међутим, желео сам да се то деси... Да се Навал уда и да отац престане да је бије и да она напусти ову кућу.

Мајка ме је покупила и положила да спавам на простирци на патосу, прекривши ме вуненим ћебетом... Још увек сам дрхтао... Пружила ми је чашу... Јер сам тражио нешто да попијем. Отац је повикао:

– Шта је то?

– Вода и прашак – рекла је мати.

Проспи то, ти магарице – викао је отац. – Дај му воду са шећером... И исцеди два лимуна.

– Немамо лимуна – казала је мати.

– Идем да набавим неколико – рекао је отац – док ти растопиш шећер у води.

Схватио сам да ћу ићи да спавам и био сам жедан... Схватио сам да ће ми доћи многи снови... Сви гласови су ишчезли... Можда је само Навал јецала пригушено... Тако тихо да је нисам могао чути... Такође нисам могао чути ни звук очевих босих ногу како урањају у топли, суви песак пошто је скочио са леђа наше камиле, Атике, са којом се попео на планину да набере зелене листове чаја са њених рубова... Са собом је донео и зелених лимунова.

ЈАХЈА ТАХИР АБДАЛА рођен је у Карнаку, Египат, 1938. године. У Каиру прелази 1964. године и постаје познат по особеном литерарном стваралаштву. Објавио је четири романа, од којих је *Огрлица и гривна* преточен у познат египатски филм у режији Хајри Бишаре, као и пет збирки кратких прича. Карактери у његовим делима припадају сиромашним слојевима, долазе из сеоског окружења, дубоко конзервативног и омеђеног породичним односима и крутим прописима понашања. За разлику од многих арапских

писаца који инспирацију траже у страним књижевностима и културама, дела Јахје Тахер Абдулаха су занимљив спој реализма и фантазије са коренима у арапској књижевности и египатском фолклору.

Јахја Тахир Абдала је истакнута фигура у групи писаца генерације шездесетих, трагично је настрадао у саобраћајној несрећи 1981. године у 43. години.

Прича „Планина зеленог чаја” преведена је из збирке *Три велика дрвета наранџи* (Каиро, 1970).

Превео са арајског и белешку сачинио Мирослав Б. Митровић

